

ירושלים בין מזרח למערב

כנס ימי ירושלים השמיני ע"ש אשר ושושנה הלוי,
בוני ירושלים בחומר וברוח

ימים שלישי-שישי, 7-10 ביולי 2026

כ"ב-כ"ה בתמוז

יד יצחק בן־צבי, רח' אבן גבירול 14, ירושלים

The tomb of Zachariah in the valley of Jehoshaphat. Colored lithograph by Louis Haghe after David Roberts, 1842.

7.7.2026

יום שלישי, 7.7.2026, כ"ב בתמוז תשפ"ו

9:15 התכנסות

9:30 פתיחה וברכות

ד"ר יניב מזומן, מנכ"ל יד יצחק בן-צבי

אלי אסקוזידו, מנכ"ל רשות העתיקות

פרופ' אהרן מאיר, ראש מרכז אינגבורג נרט ללימודי ירושלים, אוניברסיטת בר-אילן

עדה פרידמן, נציגת משפחת הלוי

9:50 מושב פתיחה

יו"ר: פרופ' עודד עיר-שי

המכון לחקר ארץ ישראל ויישובה, יד יצחק בן-צבי והאוניברסיטה העברית

על התייוונות על אש נמוכה – מה בין עזרא ובן-סירא?

פרופ' דניאל שוורץ, האוניברסיטה העברית

הירושלמים במאה ה-20 – בין מזרח למערב

פרופ' מנחם קליין, אוניברסיטת בר-אילן, חתן פרס הלוי לספר מחקרי בתולדות ירושלים

וארץ ישראל

10:50 מושב ראשון

ירושלים ויהודה בתקופת הברזל

יו"ר: פרופ' נילי ואזנה, האוניברסיטה העברית

קשרים וזיקות בין מערב למזרח בירושלים ובממלכת יהודה בתקופת הברזל

פרופ' אהרן מאיר, אוניברסיטת בר-אילן

התימורה בירושלים בשלהי תקופת הבית הראשון: עיצובו של סמל מלכותי

רלי אבישר, אוניברסיטת תל אביב

מירושלים לנינווה ובחזרה: בחינת האבנים ברשימת המס של חזקיהו בדיווח סנחריב

ארינה לאורה פרי, מוזיאון ישראל ורשות העתיקות

11:50 הפסקת קפה

12.10 מושב שני

המקדש והעיר בין פרס לרומא

יו"ר: פרופ' אהרן מאיר, אוניברסיטת בר-אילן

אש התמיד וקרבת העצים – בין פרס וישראל
פרופ' איתמר כסלו, אוניברסיטת חיפה

Deposition of children's jewelry: Local adaptation of coming-of-age rituals in Seleucid Jerusalem?

Dr. Marion Sindel, Israel Antiquities Authority

בין ליטורגיה לטקטיקה: השימוש בחצוצרות במגילת המלחמה (1QM) כצומת
בין המסורת המקראית, הפולחן בבית המקדש השני והריאליה הצבאית
הרומית

ד"ר משה פיאמנטה, מכללת דוד ילון

13:15 הפסקת צהריים

14.15 מושב שלישי

שווקים, דגים וקברים: תרבות חומרית בירושלים של ימי הבית השני

יו"ר: פרופ' איל רגב, אוניברסיטת בר-אילן

חזיתות הקברים המעוטרות של ירושלים בשלהי ימי הבית השני: בין השפעות יווניות-רומיות למסורת מקומית פרופ' אורית פלג-ברקת, האוניברסיטה העברית

שוק הדגים הירושלמי בשלהי ימי הבית השני – מבט מאשפות העיר אל נתיבי הסחר: מערבה לים התיכון ומזרחה לים האדום ד"ר רם בוכניק, המכון לארכיאולוגיה גלילית, המכללה האקדמית כנרת

15.00 מושב רביעי

השפעות תרבותיות בתקופת הבית השני

יו"ר: פרופ' נח חכם, האוניברסיטה העברית

סלט יווני: המאפיינים החברתיים של התפוצה ההלניסטית בירושלים במאה הראשונה לספירה פרופ' איל רגב

ירושלים רוחצת כרומא? אימוץ, התאמה וגבולות תרבות הרחצה הרומית בעיר היהודית בשלהי ימי הבית השני ד"ר דויד גורביץ, אוניברסיטת חיפה ואוניברסיטת אריאל.

בין הלני המלכה מחדייב למרים המגדלית – ממלכה שהתגיירה למיתוס האישה הקדושה בברית החדשה ד"ר הלן שושא, אוניברסיטת בר-אילן

16.00 הפסקת קפה

16.30 מושב חמישי

מזרח ומערב בירושלים הביזנטית

יו"ר: פרופ' יאנה צ'חנובץ, אוניברסיטת בן גוריון בנגב

עיצוב פולחנו של סטפנוס הקדוש בירושלים הביזנטית: בין מסורת מקומית להשפעה מערבית

אירה ברש, האוניברסיטה העברית

עולות ומייסדות: נשות אצולה מן המערב ועיצוב הנוף של ירושלים הביזנטית
פרופ' יעקב (יקי) אשכנזי, המכללה האקדמית כנרת

ירושלים במבט מקונסטנטינופוליס בשלהי העת העתיקה
פרופ' עודד עיר-שי

17.30 הפסקת קפה

17.45 הענקת פרס יהושע בן אריה לד"ר גליה לימור-שגיב

אתנחתא מוזיקלית: החלילנית עדית שמר

דברי ברכה: נציג/ת משפחת בן-אריה

הרצאת כלת הפרס: חירייה – פסולת, נוף וזיכרון בהיסטוריה הסביבתית של ישראל

18.30 סיום

להרשמה ליום הראשון

8.7.2026

יום רביעי, כ"ג בתמוז תשפ"ו

9.00 מושב ראשון

בין ירושלים לרמלה בתקופה המוסלמית הקדומה

יו"ר: ד"ר יובל ברוך, רשות העתיקות ואוניברסיטת חיפה

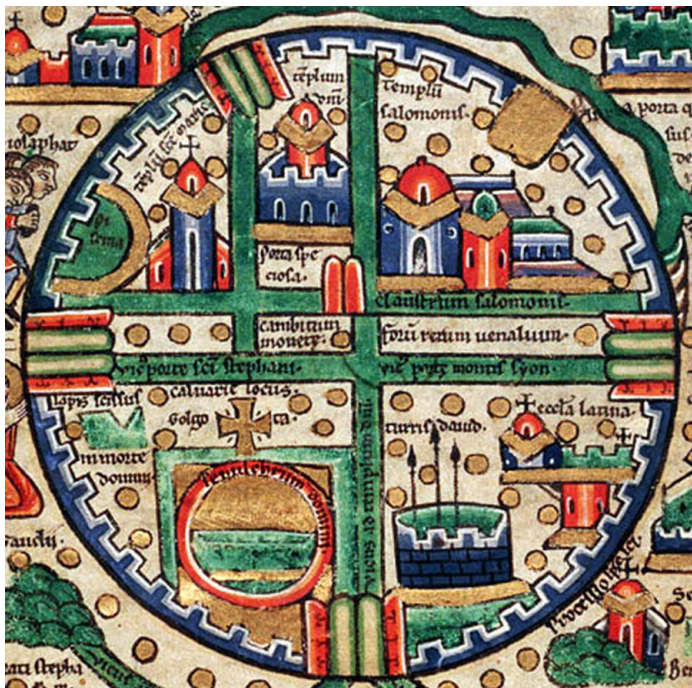
ילדים וילדות בין מזרח למערב: עולמם של הילדים בירושלים בתקופה המוסלמית הקדומה – היבטים ארכיאולוגיים וחברתיים ארי לוי, רשות העתיקות

בין רמלה לירושלים: ארכיאולוגיה מרחבית של ייצור ושיווק ביהודה בתקופה המוסלמית הקדומה

ד"ר אחיה כהן תבור וחיים שקולניק, קמ"ט ארכיאולוגיה

עברה של ירושלים וההווה שלה בתודעה הצלבנית: עיון בטקסט נשכח פרופ' יונתן רובין, אוניברסיטת בר-אילן

10.00 הפסקת קפה

מפת האג, ירושלים בתקופה הצלבנית, צילום ויקיפדיה

10.15 מושב שני

מזרח ומערב בירושלים בימי הביניים

יו"ר: פרופ' דותן ארד, אוניברסיטת בר-אילן

שן תחת שן: על מסורות עממיות דנטליות בקרב עולי הרגל
ד"ר עמיחי שוורץ, אוניברסיטת בר-אילן ואוניברסיטת אריאל

"האשכנזים הם כת בפני עצמם" – התפלגות הקהילה היהודית בירושלים
בתקופה העות'מאנית המוקדמת
ד"ר איל דודסון, מכללת הרצוג ומכון שכטר
קדושת מצודת ירושלים והעלייה לרגל ל"בית דוד" בתקופה העות'מאנית
ראפע אבו ריא, רשות העתיקות

Dr. Caught between East and West: Staging the Sacred in Evliya
Çelebi's Jerusalem
Dr. Federica Broilo, Albright Institute

11.40 הפסקת קפה

12.00 מושב שלישי

צליינות, מאבקים וחידושים טכנולוגיים בשלה התקופה העות'מאנית

יו"ר: ד"ר אורית רמון, האוניברסיטה הפתוחה

הצליינות הערבית-נוצרית לירושלים בתקופה העות'מאנית לאור גרפטי
של צליינים במנזר המצלבה
מיכאל טשרנין ושי הלוי, רשות העתיקות

מקטרות חרס מהתקופה העות'מאנית מהר הבית – עדות להשפעות ולקשרי
מזרח-מערב

פרופ' אבי ששון, המכללה האקדמית אשקלון ויונל שרביט, חוקר עצמאי

ירושלים של ז'רום, הסטאטוס-קוו, והמחלוקת בין הצרפתים והרוסים
על הר הזיתים

פרופ' דניאל אונגר, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

תעשיית רעפי מרסיי בירושלים וסביבותיה במאות ה-19–20:
חדשנות בין מזרח למערב

ד"ר אנט לנדס נגר, אוניברסיטת בר-אילן, רשות העתיקות

13.30 הפסקת צהריים

14.30 מושב רביעי

הפסיפס האנושי של ירושלים במאה ה-19

יו"ר: ד"ר יניב מזומן, יד יצחק בן צבי

כיצד היו יהודי בוכרה, יושבי אסיה התיכונה הנידחים, בין מעצבי דמותה של ירושלים החדשה?

ד"ר גיורא פוזזיילוב, המכון הטכנולוגי, חולון

שיתופי פעולה בין אשכנזים וספרדים בראי הפרוטוקולים של ועד העיר האשכנזי הראשון (1898-1901)

ד"ר חוה ברין, מכללת הרצוג

חייה של לידיה שיק: גרמניה פרוטסטנטית בירושלים העות'מאנית

ד"ר שירלי גרץ, ספריית הפקולטה למשפטים, האוניברסיטה העברית

15.30 הפסקת קפה

15.45 מושב חמישי

הניסיון להקים תשתיות מודרניות בירושלים – אספקת מים וטיפול בפסולת

יו"ר: ד"ר אלדד ברין, אוניברסיטת חיפה והאוניברסיטה הפתוחה

הסטנדרטים החדשים ו"הצמא הגדול": אתגר אספקת המים לירושלים, 1923–1936

דרור הלר, חוקר עצמאי

מים מחושמלים: מפעל אספקת המים מהירקון כמבחן לחדירת הטכנולוגיה המערבית לירושלים המנדטורית

ד"ר נדב היידקר, ארכיון חברת חשמל

נרטיבים ועובדות על מצב התברואה בירושלים בשלהי תקופת המנדט הבריטי

ד"ר ישראל גולדמן, חוקר עצמאי

אשפת ירושלים: בין הטמנה עות'מאנית, שרפה בריטית ומחזור מערבי

ד"ר בני פירסט, האוניברסיטה העברית וד"ר ירון בלסלב, אוניברסיטת סטוונגר, נורווגיה

17.05 הפסקת קפה

17:20 מושב ערב מיוחד

כיצד לומדים ומלמדים את ההיסטוריה של ירושלים?

הרצאת תמיר יעקובוביץ, מחבר ספר הלימוד "מראה מקום" על ההיסטוריה של ירושלים (בהוצאת יד בן-צבי)

דיון בהשתתפות: ד"ר ראובן גפני, המכללה האקדמית כנרת, ד"ר אסף זלצר, אוניברסיטת חיפה, תרצה רבינוביץ, יד יצחק בן צבי מנחה: שרית הור-מרקוביץ, יד יצחק בן צבי

18:20 ירושלים ב-rewind – מן הרכבת הקלה לירושלים החצויה של דוד פרלוב

מבוא והקרנת סרטי דוקו

מרצה: יעל פרלוב, עורכת ומפיקה

19:30 סיום.

להרשמה ליום השני

ירושלים מראה מקום

מן הכיבוש הצלבני ועד ימינו
תמיר יעקובוביץ

כרך שני

כריכת ספר הלימוד - ירושלים מראה מקום

9.7.2026

יום חמישי, כ"ד בתמוז תשפ"ו

9.00 מושב ראשון

ממערב לפאתי מזרח: השפעות מערביות בירושלים,
בירת שלטון המנדט

יו"ר: מרזה בלוקה, עורכת עת-מול, יד יצחק בן-צבי

עשייה נשית 'מערבית' בעיר מזרחית בתקופה המנדטורית
פרופ' מרגלית שילה, אוניברסיטת בר-אילן

תלמידת חכמים בעלת שאר רוח: מסורת ומודרניזציה בדמותה של חנה לונץ בת
ירושלים (1892–1987)

ד"ר רוני באר-מרקס, האוניברסיטה הפתוחה

חיים בסרט (מ)ערבי: קולנוע כזירת מפגש בין מערב למזרח בירושלים
הקולוניאלית

פרופ' בת-שבע מרגלית-שטרן, מכון שכטר למדעי היהדות והאוניברסיטה הפתוחה

10.00 הפסקת קפה

כנסיית סנט אנדרו בתקופת המנדט – צלמי המושבה האמריקנית, ספרית הקונגרס

10.15 מושב שני

יהודים ערבים ובריטים נפגשים בירושלים המנדטורית

יו"ר: פרופ' בת-שבע מרגלית-שטרן

מזרח ומערב בירושלים המנדטורית – תפרוסת האוכלוסייה בעיר
פרופ' גדעון ביגר, אוניברסיטת תל אביב

ש"ד גויטיין ומחלקת החינוך המנדטורית – בין מזרח למערב
ד"ר חנן חריף, תל-חי, אוניברסיטת קריית שמונה בגליל

מברלין לשכונת החבשים ולרחביה: דרכו של גרשם שלום בירושלים המנדטורית
ד"ר אמנון רמון, המכון לחקר ארץ ישראל ויישובה, יד יצחק בן-צבי ומכון ירושלים
למחקרי מדיניות

שלא יקרה מה שקרה באלג'יר: ירושלים תחת השלטון הבריטי וקונגרס המזרחנים
הבין-לאומי שלא התקיים מעולם
ד"ר עמית לוי, האוניברסיטה העברית

11.40 הפסקת קפה

12.00 מושב שלישי

השתקפויות של מזרח ומערב, עבר-הווה-עתיד מבעד לעדשת המצלמה

יו"ר: ד"ר אמנון רמון

דימויים מקראיים בצילומי ירושלים וארץ הקודש
ד"ר לביא שי, יד יצחק בן-צבי

ריקוד מכושף: הצוענים של ירושלים בין צבעוניות קסמי המזרח וסודותיו
לאפרוריות של דלות ועוני
ד"ר נירית שלו-כליפא, יד יצחק בן-צבי

הלבנט בשחור, בלבן ובשלל צבעים: אוספי התצלומים של המנזרים והכנסיות
בירושלים (באנגלית)
האב ד"ר ז'אן מישל דה טרגון

13.00 הפסקת צהריים

14.00 מושב רביעי

המוזיאונים הארכיאולוגיים בירושלים בין מערב למזרח: פרספקטיבה היסטורית ואתגרי המחר

יו"ר: פרופ' רוני רייך, אוניברסיטת חיפה

"ולא מקלט לשרידי העבר יהיה הבית הזה, אלא משכן להם" – על הקמת בית הנכות לעתיקות היהודים בהר הצופים
דפנה צורן, האוניברסיטה העברית

מקומי בניחוח בין-לאומי: הסיפור של אוסף מוזיאון רוקפלר
אלגרה סבריאגו, רשות העתיקות וד"ר ערן אריה, אוניברסיטת חיפה

מרכז דוידסון שלמרגלות הר הבית: בין חשיפה להמשגה – התפתחות המוזיאולוגית בזיקה לאדריכלות האומיית ולסדרי הארכיטקטורה והתכנון הקלאסיים

ד"ר יובל ברוך, רשות העתיקות ואוניברסיטת חיפה

האוסף הארכיאולוגי הלאומי ברשות העתיקות: חשיפתו לציבור, דילמות ואתגרי המחר

דבורה בן עמי ואנה אייריך, רשות העתיקות

15:30 הפסקת קפה

15.45 מושב חמישי

דימויים ומציאות בעיר החצויה והמאוחדת

יו"ר: פרופ' ארנון גולן, אוניברסיטת חיפה

האם יש שתי ירושלים? דימוייה של ירושלים הישראלית וירושלים העתיקה בשיח ההסברה הישראלי לארצות דוברות ספרדית לאחר מלחמת העצמאות
ד"ר ניתאי שנאן, הספרייה הלאומית

העיר שחוברה לה יחדיו – ירושלים על שני חלקיה בחיבורי תלמידים (1951)
מרים שרון וד"ר אסף זלצר, אוניברסיטת חיפה

"אני צמא למימין, ירושלים": בין מזרח למערב ברומן "זירח בעמק איילון" ועל ריבוי פניה של העיר ביצירתה של עמליה כהנא-כרמון
ד"ר חגית דבורה אדלר, אוניברסיטת תל-אביב

16.45 הפסקת קפה

17.00 מושב שישי

תשתיות וסגנון בנייה בירושלים בת זמננו

יו"ר: ד"ר אסף זלצר

הר הזיתים בין מזרח למערב: קבורה כתשתית חיונית במרחב גבול ופוליטיזציה של קדושה בירושלים המודרנית

פרופ' קובי כהן-הטב, אוניברסיטת בר-אילן

בורות המים – תשתית עתיקה בירושלים כאמצעי לגיבוי לשעת חירום
אדריכלית נעמה רינגל

"גלגולו של מוטיב" – הסגנון ה"ניאו-אוריינטליסטי" באדריכלות בירושלים אחרי
1967

אדריכל נעם סרי-לוי, אוניברסיטת אריאל

18.00 סיכום הכנס

18.15 סיום

להרשמה ליום השלישי

פארק העץ, עיר גנים, צילום: אמנון רמון

חברי הוועדה המארגנת

פרופ' ראובן עמיתי, פרופ' דותן ארד, ד"ר יובל ברוך, פרופ' אהרון מאיר,
פרופ' עודד עיר שי, ד"ר אמנון רמון, ד"ר נטע שרם

סיוורים

בתשלום מוזל, בהרשמה מראש 50-30 ₪

10.7.2026

יום שישי, כ"ה בתמוז תשפ"ו

יולה מפוארת, סריס אתיופיה, מעיינות ובריכות מים

סיור אל אתרי המים והארכיאולוגיה בעין חניה ועין יעל בנחל רפאים
ד"ר יובל ברוך, רשות העתיקות
8:30-12:30 (הסיור כולל אוטובוס צמוד)

👉 [להרשמה לסיור](#)

תגליות בעתיקות - חידושי החפירות בגן הארכיאולוגי

סיור לאזור החפירות המחודשות למרגלות הפינה הדרום-מערבית של הר הבית
מדריכה: אסתר ראקוב-מלט, רשות העתיקות
שני סיורים בני שעה וחצי

שעות: 10:30-09:00 👉 [להרשמה לסיור](#)

12:30-11:00 👉 [להרשמה לסיור](#)

בדרך עולי הרגל - סיור ברחוב המדורג בעיר דוד

סיור בעקבות החפירות המחודשות ברחוב המדורג מתקופת הבית השני ועד
לאיליה קפיטולינה.

מדריכה: ריקי זלוט הר-טוב, רשות העתיקות

שעות: 10:30-09:00 👉 [להרשמה לסיור](#)

12:30-11:00 👉 [להרשמה לסיור](#)

מטוסים, קברים ותירס - גן סאקר שלא הכרתם

סיור מפתיע בגן סאקר בעקבות השימושים הראשונים והמרתקים שהיו למקום
מדריך: ד"ר אלדד ברין

שעות: 12:00-9:00

👉 [להרשמה לסיור](#)

מנזרים מהמזרח במערב ירושלים סיור ממנזר סן סימון למנזר המצלבה

בעקבות מסורות, סיפורים פלאיים ושרידי קדושים במנזרים ובסביבתם

מדריך: דב נוטקביץ

שעות: 09:00-12:00

[להרשמה לסיור](#)

מכיכרה לרכבת הקלה - סיור לאורך רחוב יפו

סיור ייחודי על התפתחות העיר החדשה, בהדרכת מנהל תחום סטטוטוריקה בצוות תוכנית אב לתחבורה, ירושלים

מדריך: צחי ויטלזון

שעות: 09:00-11:00

[להרשמה לסיור](#)

משפחה עם שיק: שני גרמנים בעיר עות'מאנית

סיור בעקבות לידיה וקונרד שיק באזור שער יפו וברובע הנוצרי

מדריכה: ד"ר שירלי גרץ

שעות: 08:30-11:30

[להרשמה לסיור](#)

אבן ירושלמית, אדריכלות בין מזרח למערב: סיור לאורך רחוב המלך דוד

סיור בעקבות פניני הבנייה הציבורית המנדטורית בירושלים: ימק"א, מלון המלך

דוד, הכנסייה הסקוטית

מדריך: האדריכל נעם סרי-לוי

שעות: 09:00-12:00

[להרשמה לסיור](#)

אירוע סיום שישי ירושלמי

בוקר ירושלמי פתוח בחצר יד בן-צבי היפה
עם עגלת קפה, מדשאות ופינות ישיבה

12:30 / מופע מוזיקלי חי ומשמח

פירקת אלנור

אוכל

מוזיקה

בירה

שמש

להרשמה למופע / בעלות מוזלת: 50 ש"ח

